

**JUSSI
ADLER-
OLSEN
VARTIJA**

SUOMENTANUT KATRIINA HUTTUNEN

GUMMERUS

JUSSI ADLER-OLSENILTA AIEMMIN SUOMENNETTU

Vanki
Metsästäjät
Pullopastia
Tapaus 64
Poika varjoista

Tanskankielinen alkuteos *Den grænseløse*

© 2014 Jussi Adler-Olsen and JP/Politikens Hus A/S

Kustantaja:

Gummerus Kustannus Oy

Helsinki

Painopaikka:

ScandBook, Ruotsi 2017

ISBN 978-951-24-0563-3

PROLOGI

20. MARRASKUUTA 1997

Hän näki joka puolella harmaan sävyjä. Lepattavat varjot ja hellävarainen pimeys kietoutuivat hänen ympärilleen peitoksi ja pitivät hänet lämpimänä.

Unessa hän oli irtaantunut ruumiistaan ja leijaili ilmassa kuin lintu, tai oikeammin jotain vieläkin parempaa, kuin perhonen. Kuin värikäs ja räpyttelevä taideteos, jonka tehtävänä oli vain herättää iloa ja ihastusta. Kuin korkealla taivaan ja maan välissä leijuva olento, jonka taikapöly voisi tuoda maailmaan loputonta rakkautta ja riemua.

Hän hymyili ajatukselle, se oli niin kaunis ja puhdas.

Yläpuolella kaareutuvassa mustuudessa tuikki heikkojen tähtien kaltaisia himmeitä valoja. Se tuntui hyvältä, melkein kuin sydämen sykkeeltä, ja se ohjaili tuulen ja kahisevien lehtien ääntä.

Hän ei pystynyt liikkumaan, mutta ei hän halunnutkaan. Hän oli kuin unessa, mutta jos siitä tulisi yhtäkkiä todellisuutta, se muuttuisi kivuksi, ja kukapa sellaista toivoi?

Hänen silmiensä eteen avautui joukoittain kuvia menneisyydestä, pieniä välähdyksiä, joissa hän hyppeli veljensä kanssa hiekkapenkereillä ja vanhemmat käskivät heidän lopettaa.

Miksi piti aina lopettaa? Eikö hän ollutkin tuntenut itsensä vapaaksi juuri rantatörmällä?

Hän hymyili kun hänen alleen liukui kauniita, noidantulien näköisiä valoja. Ei hän ollut koskaan ennen nähnyt noidantulia,

mutta sellaisia ne varmaankin olivat. Kuin sulaa kultaa syvissä laaksoissa.

Mitä hän olikaan ajatellut?

Että hän oli vapaa? Niin varmaan, sillä hän ei ollut koskaan tuntenut itseään yhtä vapaaksi kuin juuri nyt. Hän oli perhonen, ei kenenkään oma. Kevyt ja liihotteleva, ympärillään kauniita ihmisiä, jotka eivät moittineet häntä. Kaikkialla oli luovuutta, joka kannusti häntä ja halusi hänelle vain hyvää. Häntä kohottivat laulut, joita ei ollut ennen laulettu.

Hän huokaili hetken ja hymyili. Sitten hän antoi ajatusten virran kuljettaa häntä samaan aikaan joka suuntaan eikä minnekään.

Silloin hän muisti koulun ja polkupyörän, jääkylmän aamun ja hampaiden kalinan.

Ja juuri sillä hetkellä kun todellisuus avautui ja hänen sydämensä vihdoin antoi periksi, hän muisti myös rysähdyksen kun auto osui häneen, murskaantuvien luiden ja katkeilevien oksien äänen, kohtaamisen joka ...

TIISTAI 29. HUHTIKUUTA 2014

”Hei, Carl, herää. Puhelin soi taas.”

Carl katsoi keltaiseen karnevaaliasuun naamioitunutta Assadia unisena. Kun Assad aamulla aloitti maalausurakan, haalarit olivat olleet valkoiset ja käkäräpää oli ollut musta, ja siksi olikin ihme, jos maalia oli päätynt seinille edes vähän.

”Häiritsit hyvin monimutkaista ajatuksenjuoksua”, Carl sanoi ja laski vastahakoisesti jalkansa pöydältä.

”Okei! Anteeksi!” Assadin leuassa rehottavaan parransänkeen ilmaantui pari naurunryppyä. Mitä ihmettä nuo iloiset, pyöreät silmät oikein ilmaisivat? Ironiaako ehkä?

”Tiedän kyllä, että sinulla meni eilen myöhään, Carl”, Assad jatkoi. ”Rose vain hermostuu kun annat puhelimen soida koko ajan. Etkö siis voisi vastata siihen ensi kerralla?”

Carl kohdisti katseensa kellarin ikkunasta kajastavaan häikäisevään valoon. Eiköhän tupakansavu häivyttä sitä, hän ajatteli, kurkotti kohti askia ja heilautti taas jalkansa pöydälle. Puhelin pirahdi uudestaan.

Assad osoitti sitä vaativasti ja liukeni ovesta ulos. Jopas nuo naapurin kaksi sumutorvea olivat heittäytyneet komenteleviksi.

”Carl”, hän sanoi haukotellen.

”Haloo!” puhelimesta kuului.

Carl piteli kuuloketta korvallaan käsivarsi velttona. ”Kuka puhuu?”

”Onko siellä Carl Mørck?” joku kysyi laulavalla Bornholmin murteella. Ei missään tapauksessa niitä murteita, jotka saivat Carlin polvet notkahtamaan. Se oli vain eräänlaista huonoa ruotsia, joka oli täynnä kieliopillisia väärinkäsityksiä. Käyttökelpoista se oli ainoastaan siinä pikkuruisessa saassa.

”Kyllä, täällä on Carl Mørck. Enkö juuri sanonutkin niin?”

Toisesta päästä kuului helpottunut huokaus.

”Täällä puhuu Christian Habersaat. Olemme tavanneet iäisyys sitten, mutta et varmaankaan muista minua.”

Habersaat? Carl mietti. Bornholmista?

Carl viivytteli vastaustaan. ”Niin, tuota noin...”

”Olin palveluksessa Nexø:n poliisiasemalla monta vuotta sitten, kun sinä ja päällikkösi kävitte täällä hakemassa erään vangin Kööpenhaminaan.”

Carl penkoi muistiaan. Vankikuljetuksen hän muisti, mutta kuka Habersaat oli?

”Niin, tuota noin...” hän toisti ja hamusi tupakoitaan.

”Anteeksi kun häiritsen, mutta olisiko sinulla vähän aikaa kuunnella minua? Olen lukenut, että olette juuri ratkaisseet sen Bellahøj:n sirkuksen vaikean tapauksen. Onnitteluni siitä, vaikka tuntuukin varmasti turhautavalta, kun tekijä tappaa itsensä ennen kuin oikeus ehtii kokoontua.”

Carl kohautti harteitaan. Rose oli harmitellut sitä, mutta Carlille se oli herttaisen yhdentekevää. Maailmassa oli nyt yksi kusipää vähemmän.

”Okei, et siis soitakaan minulle siitä?” Hän sytytti tupakan ja kallisti niskaansa taaksepäin. Kello oli vasta puoli kaksi, ja oli liian aikaista polttaa päivän tupakkakiintiö jo nyt, mutta ehkäpä hän voisi nostaa sitä.

”Soitanpa hyvinkin, tai oikeastaan en. Soitan siitä ja kaikista niistä muistakin rikoksista, jotka olette saaneet ratkaistua vii-

meisten parin vuoden aikana. Se on hyvin ihailtavaa. Mutta kuten sanottu, olen Bornholmin poliisin palveluksessa ja tällä hetkellä Rønnessä, mutta onneksi pääsen huomenna eläkkeelle.” Hän yritti nauraa. Se kuulosti hieman teennäiseltä. ”Ajat ovat nyt toiset, eikä tämä homma enää ole niin jännittävä. Siltä meistä kaikista varmaan tuntuu, mutta vielä kymmenen vuotta sitten tiesin kaiken, mitä saaren keskiosissa ja itärannikolla tapahtuu. Sen takia soitankin.”

Carlin hartiat lysähtivät. Mikäli mies aikoi tuputtaa heille jonkin selvittämättömän rikoksen ratkaistavaksi, siitä olisi viisainta kieltäytyä saman tien. Carlia ei ainakaan huvittanut lähteä tutkimaan jotakin rikosta saareen, jonka erikoisuus oli savusilli ja joka sijaitsi lähempänä Puolaa, Ruotsia ja Saksaa kuin Tanskaa.

”Soitatko siksi, että alkaisimme tutkia puolestasi jotakin rikosta? Pelkään pahoin, että meidän on ohjattava sinut yläkerran kollegoille. Täällä Osasto Q:ssa meillä on aivan liikaa tekemistä.”

Linjan toiseen päähän laskeutui hiljaisuus. Ja sitten puhelu katkesi.

Carl tuijotti kuuloketta hämmästyneenä ja paiskasi sen sitten paikalleen. Jos se idiootti oli noin säikky, ei hän ollut muuta ansainnutkaan.

Carl pudisteli päätään ja hädin tuskin ehti silmänsä ummistaa, kun puhelin soi taas.

Carl vetäisi henkeä. Joillekuille oli näköjään pakko vääntää rautalangasta.

”NIIN!” hän huusi kuulokkeeseen. Ehkäpä kova ääni säikäyttäisi sen tollon katkaisemaan puhelun uudestaan.

”Öö, Carl? Sinäkö siellä?” Sitä ääntä Carl ei ollut osannut odottaa.

Hän kurtisti kulmiaan. ”Äiti, sinäkö se olet?” hän kysyi varovasti.

”Minä ihan säikähdin, kun huudat tuolla tavalla! Onko sinulla kurkku kipeänä, kultaseni?”

Carl huokaisi. Oli kulunut yli kolmekymmentä vuotta siitä kun hän oli muuttanut kotoa pois. Sen jälkeen hän oli ollut tekemisissä väkivaltarikollisten, sutenöörien, tuhopolttajien, murhamiesten ja kaikilla mahdollisilla tavoilla mädäntyneiden ruumiiden kanssa. Häntä oli ammuttu. Häneltä oli mennyt murskaksi leuka, ranne, yksityiselämä ja kaikki jyllantilaisten kunnialliset tavoitteet. Oli kolmekymmentä vuotta siitä kun hän oli karistanut mullan puukenkäsaappaista ja todennut, että hän päätti itse omasta elämästään, ja siihen vanhempien oli parasta tottua. Miten helvetissä äiti siis sai yhdellä ainoalla lauseella hänet tuntemaan itsensä taas pikkupennuksi?

Carl hieraisi silmäänsä ja suoristautui tuolillaan. Tästä tulisi pitkä, pitkä päivä.

”Ei, äiti, olen kunnossa. Meillä on remonttimiehiä, niin ettei täällä kuule omaa ääntään.”

”Minulla on sinulle huonoja uutisia.”

Carl puristi huulensa yhteen ja yritti kuulostella äidin äänensävyä. Oliko se surullinen? Kertoisiko äiti seuraavaksi, että isä oli kuollut? Nyt kun Carl ei ollut käynyt heidän luonaan yli vuoteen?

”Onko isä kuollut?” Carl kysyi.

”Luoja paratkoon, eihän toki, hah, hah. Hän istuu tässä vieressä juomassa kahvia. Hän oli juuri tallissa leikkaamassa maitoporsaita. Ei vaan serkkusi Ronny.”

Carl laski jalkansa alas pöydältä.

”Ronny? Kuollut? Miten?”

”Hän kuoli Thaimaassa ihan yllättäen, juuri kun häntä oltiin hieromassa, eikö olekin kamala uutinen näin kauniina kevätpäivänä?”

Thaimaassa kesken hieronnan? No, mitäpä muutakaan voisi odottaa?

Carl mietti päänsä puhki keksiäkseen sopivan vastauksen. Sel-laista ei löytynytäkään ihan helposti.

”Joo, kamala”, hän tokaisi ja yritti olla ajattelematta serkun turpeaa olemusta. Mies oli varmaankin kohdannut miellyttävän kuoleman.

”Sammy lentää sinne huomenna hakemaan häntä ja hänen tavaroitaan. Täytyyhän ne kaikki saada tänne ennen kuin ne hajaantuvat taivaan tuuliin”, äiti sanoi. ”Sammy on aina niin käytännöllinen.”

Carl nyökkäsi. Kun Ronnyn veli pani hihat heilumaan, kyse oli aidosta jyllantilaisesta lajittelusta. Akanat erilliseen kasaan ja jyvät matkalaukkuun.

Hän muisteli Ronnyn uskollista vaimoa. Sinänsä se urhea pieni thainainen olisi ansainnut parempaa, mutta jahka Ronnyn veli olisi käynyt siellä, naiselle ei taatusti jäisi jäljelle muuta kuin alushousut, joissa oli kiinalaisten lohikäärmeiden kuvia. Sellainen maailma oli.

”Ronny oli naimisissa, äiti. En usko, että Sammy voi noin vain kahmia kaikkea itselleen.”

Äiti nauroi. ”Voi, tunnethan sinä Sammyn, kyllä se onnistuu. Hän aikoo viipyä siellä pari viikkoa. Hän sanoi, että saman tien kannattaa ottaa vähän aurinkoa, kun kerran niin kauas lähtee, ja siinähan hän on aivan oikeassa. Serkkusi Sammy on kiltti mies.”

Carl nyökkäsi. Ronnyssa ja tämän pikkuveljessä Sammyssa ei ollut muuta eroa kuin yksi vokaali ja kolme konsonanttia. Kukaan kotipuolella ei kyseenalaistanut heidän sukulaisuuttaan, sillä he olivat kuin kaksi marjaa. Jos joku elokuvatuottaja alkaisi kaivata rehentelevää, itsekeskeistä ja täydellisen vastuutonta öykkäriä, joka kulki räikeissä paidoissa, Sammy oli sentään vielä jäljellä.

”Hautajaiset ovat lauantaina 10. toukokuuta täällä Brønderslevissä. Ihana nähdä silloin sinutkin, poikani”, äiti jatkoi. Ja sillä aikaa kun hän odotetusti tiedotti uusimmat kuulumiset pohjoisjyllantilaisen maatalon elämästä ja sai samaan lauseeseen sujuvasti sianjalostuksen

ja isän natisivat lonkat, haukkui tapansa mukaan Christiansborgin poliitikot ja kertoi muitakin masentavia uutisia, Carl ehti muistella Ronnyn viimeisen sähköpostiviestin rumaa sävyä.

Viesti oli tarkoitettu uhkaukseksi, ja se oli saanut Carlin poikkeuksellisen levottomaksi ja turhautuneeksi. Jossakin vaiheessa hän oli päätellyt, että Ronny aikoi suorastaan kiristää häntä houreillaan. Eikö serkkupoika ollutkin sitä tyyppiä, joka saattoi saada sellaista päähänsä? Ja eikö Ronny ollutkin ikuisessa rahapulassa?

Carl ei voinut sietää sitä. Pitikö hänen nyt taas ottaa kantaa siihen naurettavaan väitteeseen? Vaikka se olikin silkkaa roskaa, he elivät H. C. Andersenin maassa, ja siellä saattoi pienestä höyhenestä kasvaa viisi kanaa. Eikä Carl tarvinnut niitä viittä kanaa tässä asemassa, varsinkaan kun hänen pomonsa oli Lars Bjørn.

Voi helvetti, mihinkähän Ronny oli oikein sotkeutunut? Se idiootti oli väittänyt monta kertaa, että oli tappanut isänsä, ja sehän oli tarpeeksi paha juttu sinällään. Pahempaa oli kuitenkin se, että hän oli vetänyt Carlin siihen soppaan väittämällä, että Carl oli ollut mukana murhaamassa Ronnyn isää kalareissulla, ja viimeisessä viestissään hän oli kaiken lisäksi kehdannut ilmoittaa, että oli kirjoittanut tapahtumasta kirjan ja etsi sille kustantamo.

Sen koommin Carl ei ollut kuullut mitään, mutta kaiken kaikkiaan tarina oli niin likainen, että se pitäisi ehdottomasti saada päätökseen nyt kun mies oli kuollut.

Carl hamusi taas tupakoitaan. Epäilemättä hän lähtisi hautajaisiin. Siellä hän saisi selville, oliko Sammy onnistunut puristamaan Ronnyn vaimolta perinnön. Jotkin sellaiset tapaukset olivat päättyneet Kaukoidässä väkivaltaisesti, ja tietenkin sopi toivoa, että nytkin kävisi niin. Tosin pikku Pimpelipom, vai mikä Ronnyn vaimon nimi nyt olikaan, oli vaikuttanut tolkun naisihmiseltä, joka varmasti osasi pitää puolensa eikä lotkauttaisi korvaansa Sammyn yrityksille, todennäköisesti myös Ronnyn kirjailijanuran mukaan lukien.

Carl ei epäillyt yhtään, etteikö Sammyn onnistuisi kuljettaa muistiinpanot kotiin. Olisikin parasta siepata ne ennen kuin ne alkaisivat kiertää suvussa.

”Tiesithän, Carl, että Ronny oli viime aikoina rahoissaan?” äiti kimitti jossakin taustalla.

Carlin kulmakarvat kohosivat. ”Oliko? Siinä tapauksessa sopii olettaa, että hän kauppasi aineita. Oletko varma, että hän ei päätenyt narun jatkoksi Thaimaan oikeusjärjestelmän paksujen vankilamuurien takana?”

Äiti nauroi. ”Voi sinua, Carl. Olet aina ollut niin hassu lapsi.”

Kaksikymmentä minuuttia Bornholmin poliisin soittaman puhelun jälkeen ovelle ilmestyi Rose. Hän huitoi Carlin tupakansavua paheksuvan näköisenä.

”Oletko juuri puhunut poliisikonstaapeli Habersaatin kanssa, Carl?”

Carl kohautti harteitaan. Se puhelu ei ollut päällimmäisenä hänen mielessään. Mitähän Ronny oli mahtanut kirjoittaa hänestä?

”Katsopa tätä.” Rose paiskasi Carlin pöydälle paperin. ”Sain tämän meilin kaksi minuuttia sitten. Pitäisiköhän sinun soittaa sille miehelle?”

Tulosteessa luki kaksi lausetta, ja ne laskivat työhuoneen tunnelmaa entisestään loppupäivän ajaksi.

Osasto Q oli viimeinen toivoni. Nyt en enää jaksa.

C. Habersaat

Carl katsoi Rosea, ja Rose pudisteli päätään kuin vanhapiika, joka oli juuri luopunut toivosta päästä naimisiin. Carl ei pitänyt Rosen asenteesta, mutta sellainen Rose oli. Mieluummin kaksi iskua poskelle hiljaisuudessa kuin kahden minuutin rähäkkiä. Niin heidän

välinsä toimivat, ja pohjimmiltaan Rose oli kaikesta huolimatta hyvä tyyppi. Joskus sinne pohjalle vain oli hyvin pitkä matka.

”Katsopas vain! Mutta koska meili tuli sinulle, Rose, saat tehdä likaisen työn. Voit kertoa minulle sitten jälkeenpäin, mitä siitä kostuit.”

Rose nyrpisti nenäänsä, niin että valkoinen pakkeli rapisi. ”Arvasin, että sanoisit noin. Totta kai soitin hänelle heti, mutta puhelu meni vastaajaan.”

”Hmm. Jätit siis varmaankin viestin, että soittaisit uudestaan.”

Rose nyökkäsi, ja hänen päänsä päälle kerääntyi musta pilvi. Se jäi siihen roikkumaan.

Rose sanoi soittaneensa viisi kertaa, mutta mies ei vastannut.

KESKIVIIKKO 30. HUHTIKUUTA 2014

Yleensä henkilöstön läksiäistilaisuudet pidettiin Rønneren poliisi-
asemalla, mutta sinne Habersaat ei missään tapauksessa suostu-
nut lähtemään. Sen jälkeen kun poliisiuudistus astui voimaan,
hän ei enää voinut pitää tiiviisti yhteyttä paikallisten asukkaiden
kanssa, eikä hän enää tiennyt, mitä saaren itärannalla tapahtui.
Sen sijaan hän vain siirtyi jatkuvasti paikasta toiseen, ja nykyis-
ten päätöksentekoprosessien takia kesti ikuisuuden, ennen kuin
rikoksen ratkaisemiseksi tehtiin yhtään mitään. Aikaa tärväytyi,
jäljet pyyhkiytyivät pois, tekijät pääsivät karkuun.

”Rötöksentekijöillä on kissanpäivät”, hän sanoi aina kun joku
viitsi kuunnella.

Siksi Habersaat vihasi yhteiskunnan yleistä ja paikallista kehi-
tystä, eivätkä ainakaan ne hänen kollegansa, jotka olivat sopeutu-
neet järjestelmään eivätkä edes tunteneet häntä tai hänen neljäkym-
mentä vuotta kestänyttä uskollista palvelustaan, olleet erityisen
hanakoita osallistumaan hänen läksiäisiinsä.

Niinpä hän päätti järjestää ne paikallisissa oloissa Listedin seu-
rantalolla vain kuudensadan metrin päässä kodistaan.

Hänen suunnitelmansakin kannalta se olisi kaikin tavoin sopi-
vampaa.

Hän seisoi hetken peilin edessä tarkastelemassa paraatiunivor-
muaan ja pani merkille taitteet, jotka olivat piintyneet kankaaseen
käytön puutteen takia. Ja samalla kun hän huolellisesti ja köm-

pelösti silitti lahkeita silityslaudalla, jota ei ollut koskaan ennen yrittänyt avata, hän antoi katseensa kiertää perheensä ennen niin viihtyisässä olohuoneessa.

Noista ajoista oli kulunut melkein kaksikymmentä vuotta, ja nyt menneisyys riehui kuin levoton, vauhkoontunut eläin keskellä tavaraa, josta kukaan ei välittänyt.

Habersaat pudisteli päätään. Kun hän mietti tekemisiään, hän ei ymmärtänyt itseään. Miksi hän oli antanut kirjavien kierrekansioiden vallata kirjahyllyt hyvien kirjojen sijasta? Miksi joka puolella ajelehti valokopioita ja lehtileikkeitä? Miksi hän oli pannut koko elämänsä työhön eikä niihin ihmisiin, jotka olivat kerran pitäneet hänestä?

Toisaalta hän ymmärsi.

Hän painoi päänsä ja yritti antautua tunteille, jotka hetkeksi tulvahtivat hänen mieleensä, mutta kyöneleitä ei tullut, ehkä siksi että ne oli vuodatettu jo kauan sitten. Totta kai hän tiesi, miksi asiat olivat menneet sillä tavalla. Niiden oli ollut pakko.

Niinpä hän henkäisi syvään, levitti univormun ruokapöydälle, otti esiin kuluneen valokuvakehyksen ja hyväili siinä olevaa kuvaa, kuten oli tehnyt satoja kertoja ennenkin. Hän toivoi, että saisi hukkaan menneet päivät takaisin. Hän toivoi, että voisi muuttaa luonteensa ja päätöksensä ja vielä viimeisen kerran kokea vaimonsa ja ison poikansa läheisyyden.

Hän huokaisi. Tämän huoneen sohvalla hän oli rakastellut kauan vaimoaan. Tällä matolla hän oli leikkinyt pienen poikansa kanssa. Täällä riidat olivat alkaneet, ja täällä hänen raskasmielisyytensä oli syntynyt ja moninkertaistunut.

Tässä olohuoneessa hänen vaimonsa oli vihdoinkin sylkenyt häntä päin naamaa ja jättänyt hänet lopullisesti yksin tietoisena siitä, että hänen onnensa oli kompastunut hyvin arkiseen asiaan.

Niin, silloin kun kaikki alkoi, hän oli ajautunut lähes pysyvään alakulon olotilaan, eikä hän silti ollut pystynyt irrottamaan otet-

taan siitä tapauksesta. Niin se valitettavasti oli, ja olihan siihen myös syynsä.

Hän nousi, taputti yhtä muistiinpanojen ja lehtileikkeiden pinoja, tyhjensi tuhkakupin ja kantoi ulos roskasangon, jossa oli viikon annos tyhjiä, kolisevia säilyketölkkejä. Lopulta hän tarkisti ylimääräisen kerran sisätaskunsa sen varalta, oliko jotain unohtunut ja istuiko paraatiunivormu niin kuin pitikin.

Sitten hän veti oven kiinni.

Kaikesta huolimatta Habersaat oli kuvitellut, että läksiäisiin tulisi enemmän väkeä. Ellei muita niin ainakin niitä, joita hän oli aikojen saatossa auttanut selviämään vaikeista hetkistä, ja ehkä myös niitä, joiden etuja hän oli ajanut. Joka tapauksessa hän oli odottanut näkevänsä pari Nexøn järjestyspoliisista eläkkeelle jäänyttä vanhaa kollegaa ja ehkä myös muutaman paikkakuntalaisen, jotka olivat hänen kanssaan olleet pienen yhteisön viranomaisia. Mutta kun hän näki, että paikalle olivat tulleet velvollisuudentunnosta vain asukasyhdistyksen puheenjohtaja ja tilintarkastajan sijainen, poliisijohtaja ja tämän lähin alainen, poliisiyhdistyksen edustaja sekä ne viisi kuusi henkeä, jotka hän oli henkilökohtaisesti kutsunut, hän päätti jättää pitkän puheensa pitämättä ja antaa asioiden edetä omalla painollaan.

”Kiitos kun tulitte tänä kauniin aurinkoisena aamuna”, hän sanoi ja nyökkäsi vanhalle naapurilleen Samille, että tämä voisi nyt alkaa kuvata. Sitten hän kaatoi tyhjiin muovimukeihin valkoiviiniä ja kumosi foliotarjottimille suolapähkinöitä ja perunalastuja. Kukaan ei tarjoutunut auttamaan.

Hän astui eteenpäin ja kehotti ihmisiä ottamaan lasit. Ja samalla kun he asettuivat hänen eteensä, hän työnsi kätensä vaivihkaa tasakuun ja poisti pistoolistaan varmistimen.

”Kippis, hyvä herrasväki”, hän sanoi ja nyökkäsi jokaiselle erikseen. ”Mukava nähdä teidät näin viimeisenä päivänä”, hän jatkoi

hymyillen. ”Monet kiitokset teille siitä, että pääsitte tulemaan. Tehän tiedätte, mitä olen joutunut käymään läpi, ja että ennen olin sellainen kuin ihmiset ja etenkin poliisit yleensä ovat. Olen varma, että ne teistä, jotka eivät ole aivan vanhuudenhöperöitä, muistavat minut hiljaisena ja rauhallisena kaverina, joka osasi suostutella kiihtyneen kalastajan luopumaan rikotusta olutpullosta. Eikö totta?”

Sam nosti peukalon pystyyn kameran edessä, mutta vain yksi muista vieraista nyökkäsi. Silti moni myönteli pää painuksissa.

”Olen tietenkin pahoillani siitä, että sen jälkeen minut muistetaan vain miehenä, joka poltti kynttiläänsä molemmista päistä tutkiessaan toivotonta juttua, ja että se juttu lopulta tuhosi perheeni, ystävyuteni ja elämäniloni. Sitä haluan pyytää anteeksi, samoin kuin haluan pyytää anteeksi monivuotista katkeruuttani. Minun olisi pitänyt lopettaa ajoissa. Pyydän vielä kerran anteeksi.”

Hän kääntyi esimiehensä puoleen hymyillen ja puristaen taskussa pistoolin kahvaa. ”Kollegoilleni haluan sanoa, että te olette niin uusia virassa, että teitä ei voi henkilökohtaisesti moittia vastoinkäymisistäni. Te teette työtänne moitteettomasti niillä edellytyksillä, joita ymmärtämättömät poliitikot teille nyt sanelevat. Monet vanhoista kollegoistanne ja edeltäjistänne sen sijaan pettivät minut. He eivät kannustaneet minua tarpeeksi, ja lisäksi he pettivät sen nuoren naisen olemalla välinpitämättömiä ja harkitsemattonia. Tämän petoksen takia halveksin sitä järjestelmää, jota te vaalitte. Sen vuoksi emme pysty suoriutumaan poliisin tehtävistä, joita meidän on pantu hoitamaan. Tilanne on nykyään se, että tilastot ratkaisevat, ei se, että rikokset selvitetään perusteellisesti. Siksi sanonkin teille: Piru minut periköön, jos olen koskaan tottunut siihen.”

Poliisiyhdistyksen edustajan suunnasta kuului ikään kuin viran puolesta pari pientä vastalauseita, ja yksi vieras moitti häntä sopimattomasta äänensävyistä.

Habersaat nyökkäsi. He olivat oikeassa. Tämä oli sopimatonta, samoin kuin suurin osa siitä, mitä hän oli tuputtanut heille silmät korvat täyteen vuosien varrella. Mutta nyt se saisi luvan loppua. Koko jutulle pantaisiin piste, ja hänen olisi näytettävä esimerkkiä, jota kollegat eivät koskaan unohtaisi. Ja päättyisipä se miten tahansa, aika oli nyt tullut.

Hän kiskaisi pistoolin taskusta, ja lähimpänä seisoneet vieraat lakosivat näköpiiristä.

Hän ehti huomata esimiehen kasvoilta paistavan hädän ja kauhistuksen, kun hän tähtäsi heitä pistoolilla.

Sitten hän antoi sen tapahtua.

Yö oli ollut tavanomainen, ja siksi Carl aloitti työpäivänsä heilauttamalla jalat pöydälle ottaakseen pikku nokoset. Saatuaan viime kuukausien rikokset ratkaistua hän oli viettänyt aikansa ristiriitaisten tunteiden myllerryksessä. Yksityiselämässä talvikuu-kaudet olivat olleet ikäviä, eikä hänen pian kolme vuotta kestänyt, alati kasvava vastahakoisuutensa Lars Bjørniä kohtaan sekään ollut mikään naurun aihe. Epätietoisuus Ronnyn kirjantekeleestä ei ollut omiaan parantamaan yöunia. Radikaaleja muutoksia tarvittiin pian, muuten hän sekoaisi.

Hän otti pinosta sattumanvaraisen kansion, laski sen syliinsä ja tarttui kuulakärkikynään. Pitkällisen harjaantumisen perusteella hän tiesi, miten pystyisi ottamaan torkut pudottamatta esineitä. Ja silti kuulakärkikynä tipahti lattialle, kun Rose herätti hänet veitsenterävällä nalkutuksellaan.

Carl vilkaisi kelloa ja totesi, että oli kuin olikin onnistunut nukkumaan melkein tunnin.

Siksi hän venytteli tyytyväisenä välittämättä Rosen mulkoilusta.

”Olen ollut yhteydessä Rønneen poliisiin”, Rose sanoi, ”etkä taa-tusti ilahdu kun kuulet, miten siinä kävi.”

”Vai niin.” Carl paikasi kansion pöydälle ja noukki kynän lattialta.

”Tunti sitten poliisikonstaapeli Christian Habersaat piti läksäisensä Listedin seurantalolla. Ja viisikymmentä minuuttia sit-

ten hän poisti pistoolistaan varmistimen ja ampui itseään päähän kymmenen järkyttyneen katsojan silmien edessä.”

Rose nyökkäsi merkitsevästi, kun Carlin kulmakarvat kohosivat taivasiin. ”Joopa joo, eikö ollutkin paha juttu, Carl? Saan tietää lisää sitten kun Rønneen poliisijohtaja on tullut takaisin asemalle, sillä hän oli tapauksen todistaja. Sitä ennen varaan liput seuraavalle lennolle.”

”Okei, olipa se valitettavaa. Mutta mistä sinä puhut? Lennolle? Oletko lähdössä matkoille, Rose?” Carl yritti näyttää epätietoiselta vaikka aavistikin, mihin oltiin menossa. Siitä ei tulisi mitään.

”Olen pahoillani siitä, mitä sille Haberille tapahtui, mutta jos luulet, että aion sen takia lentää sardiinirasiassa Bornholmiin, niin erehdyt pahan kerran. Ja sitä paitsi ...”

”Jos et uskalla lentää, Carl”, Rose keskeytti, ”varaa sitten liput lautalle, joka lähtee Ystadista Rønneen klo 12.30. Puhun sillä välin poliisijohtajan kanssa. On sinun syytäsi, että meidän on nyt pakko lähteä sinne, niin että saat järjestää kyydin itse. Etkös sinä sanokin aina niin minulle? Käyn ilmoittamassa Assadille, että hän lopettaa avustajan huoneen maalaamisen ja laittautuu valmiiksi.”

Carl nipisti silmänsä kiinni.

Oliko hän valveilla, vai mitä tämä oli?

Edes ajomatka Kööpenhaminan pääpoliisiasemalta Ystadiin kevätasuisen eteläisen Skånen läpi tai puolentoista tunnin lauttamatka Bornholmiin ei saanut Rosen suuttumusta laantumaan.

Carl oli tarkastellut kasvojaan peruutuspeilistä. Ellei hän pitäisi varaansa, hän näyttäisi pian isoisältään, niin sameat silmät ja kuollut iho hänellä oli.

Hän käänsi peiliä ja näki sieltä Rosen kiukkuisen naaman.

”Miksi et puhunut Habersaatin kanssa, Carl?” takapenkiltä hoettiin mahdollisimman moittivaan sävyyn. Jos heidän välissään olisi ollut taksiluukku, Carl olisi paiskannut sen kiinni.

Nyt he istuivat jättiläiskatamaraanin kahviossa. Assad tuijotti huolestuneena ikkunan takana vyöryviä vaahtopäisiä aaltoja, mutta Siperian tuulten kylmyys ei ollut mitään verrattuna Rosen mielentilaan.

”En tiedä, miksi sitä kutsutaan, Carl, mutta vähemmän suvaitsevaisissa yhteiskunnissa tekosi nimettäisiin helposti virkavirheeksi...”

Carl yritti olla välittämättä hänestä. Rose oli kaikesta huolimatta Rose, mutta kun hän jatkoi hyökkäystänsä ja sanoi: ”...tai jopa tahattomaksi tapoksi”, Carlin oli pakko puuttua asiaan.

”Nyt saa riittää, helvetti soikoon, Rose!” hän huusi ja iski nyrkillä pöytään, niin että lasit ja pullot kilisivät.

Carlia eivät niinkään hillinneet Rosen kipunoivat silmät kuin Assad, kun hän nyökkäsi kohti kahvion muita asiakkaita, jotka tuijottivat heitä leivokset kakkuhaarukoissaan.

”He ovat näyttelijöitä!” Assad selitti asiakkaille suu vinossa hymyssä. ”He harjoittelevat juuri teatterikappaletta, mutta lupaan teille, että he eivät paljasta loppua.”

Jotkut matkustajista pohtivat selvästi, missä hemmetissä he olivat nähneet nuo näyttelijät ennen.

Carl kumartui pöydän yli Rosea kohti ja yritti saada äänensä rauhoittumaan. Rose oli hyvä tyyppi, jos oikein tarkkaan mietti. Eikö Rose ollutkin auttanut Carlia ja Assadia monta kertaa vuosien mittaan? Carl ei ainakaan hevin unohtaisi, miten Rose oli pitänyt hänestä huolta silloin kolme vuotta sitten, jolloin hän oli ollut vähällä palaa loppuun Marcon tapausta selvitettäessä. Ei, piti vain olla välittämättä Rosen omalaatuisuudesta, sillä tavalla Rose toimi parhaiten. Rose saattoi ajoittain olla epävakaa, mutta jos häntä aikoi auttaa pääsemään takaisin tasapainoon, oli viisainta ottaa vastaan iskut, muuten kaikki meni umpisolmuun.

Carl henkäisi syvään. ”Rose, kuuntele nyt. Sinun ei pidä luulla, että en ole pahoillani siitä, mitä on tapahtunut. Saanko kuitenkin

muistuttaa sinua, että Habersaat teki päätöksensä itse? Hän olisi voinut soittaa takaisin tai vastata puhelimeen, kun soitit. Jos hän olisi kertonut meille sähköpostissa tai kirjeessä, mitä hän meiltä halusi, tilanne olisi varmasti toinen. Tuliko tämä nyt selväksi, neiti Näpsä?”

Carl hymyili sovinnollisesti, mutta jokin Rosen katseessa kieli, että hän olisi voinut jättää viimeisen lauseen sanomatta. Luojan kiitos Assad tuli hätiin.

”Rose, minä ymmärrän sinua. Mutta Habersaat teki itsemurhan, emmekä me sille enää mitään mahda.” Assad keskeytti ja nielaisi pari kertaa mulkaisten murheellisesti aallonharjoja.

”Emmekö voisi vain yrittää ottaa selvää, miksi hän teki sen?” hän jatkoi hieman vaisusti. ”Emmekös me sen takia ole menossa Bornholmiin tällä omituisella laivalla?”

Rose nyökkäsi millinkapeat naurunrypyt silmäkulmissaan. Se oli mestariluokan näyttelemistä.

Carl vaipui taaksepäin istuimellaan ja nyökkäsi kiitollisena Assadille, jonka kasvojen väri oli sekunnin murto-osassa muuttunut Lähi-idän hehkusta vihertäväksi. Raukkaparka, mitäpä muutaakaan voisi odottaa mieheltä, joka tuli merisairaaksi maatessaan ilmapatjalla uima-altaassa?

”En oikein pidä purjehtimisesta”, Assad tunnusti hiljaa.

”Vessoissa on oksennuspusseja”, Rose tokaisi ja otti esiin Bornholmin matkailuesitteen.

Assad pudisti päätään. ”Ei, ei, olen kunnossa, ei hätää. Olen päättänyt kestää tämän.”

Näiden kumppanusten seurassa ei koskaan ollut tylsää.

Bornholmin poliisi oli Tanskan ehdottomasti pienin poliisipiiri. Siihen kuului oma poliisijohtaja ja kuutisenkymmentä työntekijää. Koko saarella oli jäljellä enää vain yksi poliisiasema, mutta siellä

oli ympärivuorokautinen päivystys, ja se vastasi neljänkymmenen-viidentuhannen vakituisen asukkaan lisäksi myös saarella vuosittain käyvän yli kuudensadantuhannen turistin turvallisuudesta. Bornholm oli vajaan kuudensadan neliökilometrin kokoinen mikrouniversumi, täynnä tummaa peltomaata, kallioita ja kiviä sekä loputtomasti isoja ja etenkin pieniä nähtävyyksiä, joiden ainutlaatuisuutta paikalliset matkailuyhdistykset yrittivät mainostaa. Suurin pyörökirkko, pienin, parhaiten säilynyt, vanhin, pyöreä, korkein. Kaikilla itseään kunnioittavilla yhteisöillä oli nimenomaan se, mikä teki saaresta niin uskomattoman ainutlaatuisen.

Vastaanottotiskin takana istuva pitkä ja solakka poliisi pyysi heitä odottamaan hetken. Ilmeisesti samalla lautalla, jolla he olivat tulleet, oli ollut mielettömässä ylläastissa ollut ajoneuvo, ja sehän täytyi pysäyttää.

Niinpä niin, sellainen vastenmielinen rikos syrjäyttää kaiken muun, Carl ajatteli vinosti hymyillen. Lopulta yksi poliiseista nousi ja osoitti ovea, josta he pääsisivät sisään.

Poliisijohtaja otti heidät vastaan toisen kerroksen kokoushuoneessa kovat kaulassa ja pöytä koreana. Täällä ei ollut epäilystä arvovallasta, ei myöskään siitä, että heidän läsnäolonsa ihmetytti paikallista päällikköä suuresti.

”Olette tulleet kaukaa”, hän sanoi tarkoittaen ilmeisesti, että he olivat tulleet liiankin kaukaa. ”Niin, valitettavasti kollegamme Christian Habersaat teki itsemurhan. Se oli tavattoman ruma tapa jättää jäähyväiset”, hän sanoi vaikuttaen vieläkin hieman järkyttyneeltä. Carl oli nähnyt sitä ennenkin. Koska Tanskan poliisijohtajat olivat käyneet akateemisen tien, he eivät olleet liianneet käsiään eivätkä tottuneet näkemään, miten kollegan aivot roiskuivat seinälle.

Carl nyökkäsi. ”Puhuin Christian Habersaatin kanssa aivan lyhyesti eilen iltapäivällä. Tiedän vain sen verran, että hän yritti tarjota erästä tapausta tutkittavakseni. En ilmeisesti ollut tarpeeksi

tarkkaavainen, ja siksi olemme nyt täällä. Minusta tuntuu, että työnnä tuskin häiriintyy, jos katselemme vähän ympärillemme. Toivottavasti tämä sopii sinulle.”

Mikäli kiinni puristetut silmät ja alaspäin kääntyneet suupeilet merkitsivät Bornholmissa myöntävää vastausta, se puoli asiasta oli kunnossa.

”Ehkä osaat kertoa minulle, mihin hän viittasi sähköpostissaan? Hän kirjoittaa, että Osasto Q oli hänen viimeinen toivonsa.”

Poliisijohtaja pudisti päätään. Todennäköisesti hän osasi, hän vain ei halunnut. Sitä tarkoitusta varten hänellä oli alaiset.

Hän usutti paraatiunivormuun pukeutuneen poliisin palvelemaan heitä. ”Tässä on poliisikomisario John Birkedal. Hän on syntynyt saarella ja tunsii Habersaatin jo kauan ennen kuin minusta tuli viranhaltija. John, minä ja poliisiyhdistyksen edustaja olimme asemalta ainoat, jotka osallistuivat Habersaatin läksiäisiin.”

Assad ehätti ensimmäisenä tyrkyttämään kättään. ”Otan osaa”, hän sanoi.

Birkedal tarttui käteen lievästi ällistyneenä ja kääntyi sitten Carlin puoleen. Hän näytti hämärästi tutulta.

”Terve, Carl, long time no see”, hän sanoi. Carl puolestaan yritti parhaansa mukaan estää otsaansa rypistymästä.

Edessä seisova mies oli viisikymppinen ja siten melkein Carlin ikäluokkaa, ja viiksistä ja lyijynraskaista silmäluomista huolimatta Carlin olisi pitänyt tunnistaa hänet. Missä helvetissä Carl oli nähnyt hänet aiemmin?

Birkedal nauroi. ”Tietenkään et muista minua, mutta olin poliisikoulussa vuotta alemmalla kurssilla. Mehän pelasimme tennistä yhdessä, ja voitin sinut kolme kertaa peräkkäin. Sitten sinua ei yhtäkkiä enää huvittanut pelata.”

Carlin takaa kuului tyrskähtelyä. Oliko se Rose? Toivottavasti ei.

”Niinpä...” Carl yritti hymyillä. ”Huvittihan minua, mutta eikös minulta pettänyt nilkka?” Jos hän oli joskus pelannut tennistä, se erehdys oli onnellisesti painunut unholaan.

Onneksi komisario vaihtoi puheenaihetta.

”Christianin teko oli todellinen sokki. Hän oli ollut raskasmielinen jo monta vuotta, vaikka täällä asemalla sitä ei päivittäin niin huomannutkaan. En usko, että meillä on mitään huomautettavaa hänen työstään järjestyspoliisina, vai onko, Peter?”

Poliisijohtaja pudisti asianmukaisesti päätään.

”Kotona Listedissä Habersaatin asiat olivat toisin. Hän oli eronnut ja asui yksin, ja hän oli erityisen katkera erään vanhan tapauksen takia. Hän oli tehnyt sen ratkaisemisesta elämäntehtävänsä, vaikka ei kuulunutkaan rikospoliisiin. Joku voisi sanoa, että tapaus oli sinänsä aika mitätön, liikenneonnettomuus jossa kuski pakeni paikalta, mutta koska siinä kuoli nuori tyttö, se ei sittenkään ollut ihan mitätön tapaus.”

”Okei, siis liikennepako.” Carl katsoi ikkunasta ulos. Hän tunsi ne tapaukset. Joko ne ratkaistiin nopeasti, tai sitten ne pantiin hyllylle. Heidän oleskelunsa saassa jäisi lyhyeksi.

”Eikö kuskia koskaan löydetty?” Rose kysyi kätellessään komisariota.

”Ei. Jos olisi löydetty, myös Christian eläisi vielä. Valitettavasti minun on nyt lähdettävä. Ymmärrätte varmaan, että meidän on hoidettava sisäisiä muodollisuuksia, jotka liittyvät tämänpäiväiseen tapahtumaan, lehdistöstä puhumattakaan. Siitä meidän on päästävä eroon ensiksi. Voinko tulla myöhemmin käymään hotellissanne? Silloin ehdin vastata kysymyksiinne.”

”Te olette varmaankin niitä Kööpenhaminan poliiseja”, Sverres Hotelin vastaanottaja totesi tyynesti ja jakoi heille tottunein käsin avaimet. Huoneet olivat luultavasti vaatimattomimmat, mitä

hotellista löytyi. Rose oli näköjään tapansa mukaan taas tinkinyt hinnasta.

Hieman myöhemmin he löysivät John Birkedalin istumassa ruokasalin takaosan tekonahkaisesta nojatuolista. Täältä toisesta kerroksesta avautui näkymä sekä teollisuussatamaan että Brugsenin takapihalle, eikä se ollut mikään kaunis näky. Jos näkökentän poikki olisi kulkenut vielä pari moottoritietä, kokonaisvaikutelma olisi ollut täydellinen. Ei ehkä paras paikka kirjoittaa matkaopasta tästä muuten niin satumaisesta saaresta.

”Aion olla teille rehellinen. En voinut sietää Habersaattia”, Birkedal sanoi heti kättelyssä. ”Siitä huolimatta tuntui pahalta nähdä kun kollega ampuu itsensä, koska ei ollut omasta mielestään pärjännyt työssään. Olen kokenut poliisin urallani paljon, mutta pelkäänpä, että tämä jää vaivaamaan minua pitkäksi aikaa. Se oli suoraan sanottuna aika kauheaa.”

”Niin varmasti olikin”, Assad keskeytti. ”Suo anteeksi, haluaisin tehdä asian selväksi. Hän siis ampui itseään päähän pistoolilla. Ei kai se ollut hänen virkapistoolinsa?”

Birkedal pudisti päätään. ”Ei, sen hän oli luovuttanut ohjeiden mukaan asekaappiin vähän ennen kuin antoi pois virkamerkinsä ja aseman avaimet. Emme tiedä, mistä hän oli saanut pistoolin, mutta ainakin se oli ysimillinen Beretta 92. Oikein ilkeä vehje. Ehkä tunnetekin sen Mel Gibsonin Tappava ase -elokuvista?”

Kukaan heistä ei vastannut.

”No, se on siis suhteellisen iso ja raskas veijari. Kun hän veti sen esiin ja tähtäsi poliisijohtajaa ja minua, luulin sitä ensin jäljitelmäksi. Hänellä ei ollut siihen aseenkantolupaa, mutta tiedämme, että samanlainen Beretta katosi eräästä kuolinpesästä Aakirkebystä viisi kuusi vuotta sitten. Meillä ei ole mitään mahdollisuuksia tarkistaa, onko ase sama, koska silloisella omistajalla ei ollut siitä papereita.”

”Kuolinpesä? Vuonna 2009?” Rose kysyi hymyillen suu supussa. Oliko John Birkedel tosiaan hänen tyyppiään?

”Niin. Yksi korkeakoulun opettajista kuoli erään kurssin aikana. Ruumiinavauksen mukaan kuolema oli luonnollinen, ja se johtui heikosta sydäimestä, mutta siitä huolimatta Habersaat kiinnostui kuolemantapauksesta erityisesti silloin kun kuolinpesää alettiin käydä läpi. Vainaja Jakob Swiatek oli parin aiemman oppilaan ja opettajan mukaan ollut erityisen kiinnostunut käsiaseista, ja hän oli monta kertaa näyttänyt joillekin oppilaille pistoolia, joka heidän kuvauksensa perusteella saattoi olla sama kuin se, jota Habersaat käytti aamulla.”

”Niin, sellaisia puoliautomaattisia aseitahan ei näe joka päivä, ja siksi minulla olisikin kysyttävää”, Assad huomautti. ”Oliko Beretta perusmallia, vai oliko se 92S, 92SB vai 92F, FG vai FS? 92A1 se ei ainakaan ole voinut olla, koska sarjaa alettiin valmistaa vasta vuonna 2010.”

Carl käänsi päätään hitaasti kohti Assadia. Mistä helkkarista tuo poika puhui? Oliko Assadista tullut nyt myös Berettojen asian tuntija?

Birkedal pyöritti päätään yhtä hitaasti, eli hänelläkään ei ollut harmainta aavistusta. Mutta eiköhän hän saanut selvitettyä asian ennen kuin aurinko laski Rønnesen sataman ylle?

”Hm, ehkä minun pitäisi lyhyesti tiivistää, mitä Habersaat oli tehnyt ja joutunut kokemaan”, Birkedal jatkoi. ”Myöhemmin saatte hänen talonsa avaimet ja voitte jatkaa omin päin. Ne tuodaan myöhemmin illalla hotellin vastaanottoon. Olen neuvotellut poliisijohtajan kanssa, ja hän antaa minulle jokseenkin vapaat kädet. Luulen myös, että kollegamme ovat tehneet työnsä Habersaatin kotitalossa jo nyt, niin että pääsette sinne. Meidänhän täytyi ensin tarkistaa pesä siltä varalta, että siellä olisi kirjeitä tai muuta vastaavaa, mikä selittäisi tämän järkyttävän teon. Mutta tehän tiedätte kaiken sen. Teillä on sentään eniten kokemusta sellaisesta.”

Assad nyökytteli etusormi ojossa, mutta Carl hillitsi häntä katseellaan. Oli yksi lysti, millaisella pistoolilla se idiootti oli posautanut aivonsa pellolle. Carlin osalta he eivät olleet tulleet tänne jumalan selän taakse selvittämään, miksi Habersaat oli tehnyt itsemurhan, vaan ennen muuta vakuuttamaan Roselle, että se tapaus, joka Carlin olisi Rosen mielestä pitänyt nostaa Habersaatin harteilta, ei kuulunut heille pätkän vertaa.

Marraskuun 20. päivä vuonna 1997 oli ollut ihan tavallinen rento ja huoleton koulupäivä Bornholmin korkeakoulun viidellekymmenelle opiskelijalle, jotka olivat iältään kahdeksastatoista ylöspäin ja opiskelivat siellä syyslukukauden ajan musiikkia, lasinpuhallusta, akryylimaalauksia tai savitöitä, Birkedal selitti. Aivan normaali joukko suhteellisen iloisia nuoria ihmisiä, joilla oli mukava yhdessä.

He eivät vielä tieneet, että koulun herttaisin, kaunein ja varmasti myös tavoitelluin tyttö Alberte oli jäänyt tuona aamuna auton alle.

Kesti vähän yli vuorokauden ennen kuin hänet löydettiin. Hän oli pauskautunut niin korkealle tien vieressä kasvavan puun latvaan, että häntä tuskin huomasi. Ja se mies, joka sattumalta ja onnettomuudekseen nosti katseensa ylös juuri sillä hetkellä kun ajoi puun ohi, oli Nexøn järjestyspoliisin konstaapeli nimeltä Christian Habersaat.

Oksalla roikkuvan hennon ruumiin näkeminen vaikutti häneen syvästi, samoin kuin se tutkimaton katse, joka oli iäksi jäänyt tytön kasvoille.

Vähäisistä jäljistä huolimatta pääteltiin, että tyttö oli sinkoutunut puuhun rajun auto-onnettomuuden seurauksena. Aika ruma tarina, joka ei millään tavalla muistuttanut Bornholmin uudemman historian muita yliajoja.

Tiestä ei löytynyt jarrutusjälkiä. Tytön vaatteista etsittiin auto-maalin jäännöksiä, mutta niitä ei ollut. Tien varren asukkaita oli kuulusteltu, mutta kukaan ei osannut sanoa mitään. Vain sen, että jotkut olivat kuulleet tieosuudella auton ajavan kovaa vauhtia kohti päätietä.

Koska kuolemantapaus oli niin epäilyttävä ja koska poliisilla ei sillä hetkellä ollut muutamaakaan tekemistä, alettiin järjestelmällisesti etsiä ajoneuvoja, joiden etuosassa olisi selittämättömiä lommoja. Etsinnät tosin käynnistyivät vuorokauden myöhässä, mutta siitä huolimatta viikon ajan valvottiin kaikkia autoja, jotka pyrkivät lautalla joko Ruotsiin tai Kööpenhaminaan, ja samoin kaikki Bornholmin 20 000 autoa määrättiin Rønne ja Nexø katsastus- asemille tutkittaviksi.

Paikallisväestö oli vaivannäöstä huolimatta hämmästyttävän ymmärtäväistä ja toimeliasta, eikä yksikään autoileva turisti välttynyt konepeltiin kohdistuneilta valppailta katseilta.

Birkedal kohautti harteitaan. ”Kaikista ponnisteluista huolimatta tuloksena oli nolla.”

Osasto Q:n henkilökunta katsoi poliisikomisariota väsyneen näköisenä. Kukapa olisikaan jaksanut näprätä laskutoimitusta, kun tulos oli aina nolla, tekipä sille mitä tahansa?

”Te siis tiedätte varmasti, että kyse oli liikenneonnettomuudesta?” Carl kysyi. ”Eikö se voinut olla jotakin muuta? Mitä ruumiinavauksessa sanottiin ruhjeista? Entä mitä löysitte varsinaiselta yliajopaikalta?”

”Vammojen perusteella tyttö oli ilmeisesti elänyt jonkin aikaa sen jälkeen kun oli sinkoutunut puuhun. Muuten ruumiissa oli murtumia, sisäistä ja ulkoista verenvuotoa, kaikkea tavallista. Lisäksi löysimme Alberten polkupyörän pensaikosta. Se oli murskautunut lähes tunnistamattomaksi.”

”Hän siis ajoi sinne pyörällä”, Rose sanoi. ”Onko pyörä teillä vielä tallessa?”

Poliisikomisario Birkedal kohautti taas harteitaan. ”Onnettomuudesta on seitsemäntoista vuotta, ja se tapahtui ennen minun aikaani, joten en tiedä. Todennäköisesti ei.”

”Minusta olisi ihanaa, jos tekisit minulle palveluksen ja ottaisit siitä selvää”, Rose sanoi hunajaisella äänellä ja katse alas luotuna.

Birkedal veti päätään taaksepäin. Komea ukkomies tiesi kyllä, milloin jää alkoi käydä vaarallisen ohueksi.

”Miksi ollaan niin ehdottomasti sitä mieltä, että tyttö sinkoutui puuhun?” Assad kysäisi. ”Entä jos hänet olikin hinattu puuhun? Etsittiinkö ylemmistä oksista köysistön jälkiä? Olisiko hänet voitu nostaa sinne taljalla?”

Puhuiko Assad tosiaan köysistöstä ja taljasta? Ne olivat sangen erikoisia sanoja hänen suustaan.

Birkedal pudisti päätään. ”Ei, teknikot eivät löytäneet mitään siihen viittaavaa.”

”Ruokasalissa olisi kahvia”, hotellin emäntä huikkasi oviaukosta.

Kesti noin sekunnin murto-osan ennen kuin kahvi valui piki-mustana Assadin kuppiin, ja sokerin hän kaatoi suoraan kulhosta. Kuinkahan hänen kovia kokeneet makuhermonsa mahtoivat kestää tällaisia haasteita?

Muut pudistivat päätään, kun hän tarjoutui kaatamaan heillekin.

”Miten voi olla mahdollista, että yliajosta ei löydetty jälkiä?” hän pohti hämmentäessään kahvia. ”Ainakin jarrutuksesta olisi pitänyt jäänyt tiehen renkaanjälkiä. Oliko noina päivinä satanut vettä?”

”Tietävästi ei ainakaan erityisemmin”, Birkedal vastasi. ”Raportin mukaan silloin oli jokseenkin kuivaa.”

”Entä suunta, josta ruumis oli sinkoutunut puuhun?” Carl jatkoi. ”Tutkittiinko se perusteellisesti? Oliko oksia katkennut matkan varrella? Vai pystyttiinkö ruumiin asennosta ja polkupyörän sijainnista päättelemään mitään?”

”Jonkin matkan päässä tiestä oli maatila, ja sen asukkailta, vanhalla pariskunnalta, pyydettiin lausunto. Ilmeisesti ajoneuvo oli tullut kovaa vauhtia lännestä mutkaan, jossa heidän asuintalonsa oli. Vanhukset eivät nähneet ajoneuvoa, mutta he kuulivat, että se kaasutti talon kohdalla ja jatkoi kovaa vauhtia viimeiseen mutkaan ennen paikkaa, jossa puu oli. Olemme jotakuinkin vakuuttuneita siitä, että kyse oli samasta autosta, joka ajoi tytön päälle, ja että kuljettaja pakeni paikalta kohti risteävää maantietä hidastamatta vauhtia.”

”Mistä päättelette niin?”

”Todistajanlausunnon ja teknikoiden aiempien vastaavien kokemusten perusteella.”

”Niinpä niin.” Carl pudisteli päätään. Kaikkia näitä tuttuja ja tuntemattomia asiantuntijoitahan maailmassa riitti. Pelkkä ajatuskin väsytti häntä. Oma rakas työpöytä Kööpenhaminan pääpoliisiaseman kellarissa tuntui yhtäkkiä hyvin kaukaiselta.

”Kuka se tyttö oli?” kuului väistämätön kysymys, jonka jälkeen ei enää ollut paluuta, ennen kuin siihen oli saatu vastaus.

”Alberte Goldschmid. Komealta kalskahtavasta sukunimestään huolimatta hän oli ihan tavallinen tyttö, joka oli villiintynyt vapaudesta päästyään kauas isän ja äidin luota. Hän ei varsinaisesti harrastanut irtosuhteita, mutta tietävästi hänellä oli yhtä ja toista sutinaa. Kaikki viittaa joka tapauksessa siihen, että hän nautti täysin rinnoin niistä parista kuukaudesta, jotka vietti täällä.”

”Täysin rinnoin? Mitä tarkoitat?” Rose kysyi.

”Pari poikaystävää siellä täällä.”

”Okei, tuliko tyttö raskaaksi?”

”Ruumiinavauksen mukaan ei.”

”Lienee tarpeetonta kysyä, löytyikö ruumiista vierasta DNA:ta”, Rose jatkoi.

”Vuosi oli 1997. Tarvitseeko minun sanoa enempää? Kolme vuotta ennen kuin DNA-keskusrekisteri perustettiin. En usko,

että sitä etsittiin kovin ahkerasti. Mutta ei, hänen sisällään ei ollut siemennestettä, eikä kynsien alta löytynyt vierasta ihoa. Hän oli yhtä puhdas kuin kylvystä tullut, ja niin hän ilmeisesti olikin, sillä hän lähti pyöräajelulle jo ennen kuin opiskelijat olivat kokoontuneet aamiaiselle.”

”Ymmärrätkö nyt oikein?” Carl kysyi. ”Ette siis tiedä mitään, niinkö? Tämä surma on tapahtunut suljetussa tilassa, ja Habersaat oli teidän paikallinen Sherlock Holmesinne, joka kerrankin veti vesiperän?”

Birkedal kohautti taas harteitaan. Siihenkään hän ei osannut vastata.

”Mainiota”, Assad sanoi ja tyhjensi kahvikupin yhdellä kulauksella. ”Sitten voimmekin nousta pöydästä.”

Sanoiko hän tosiaan niin?

Rose loi taas Birkedaliin viettelevän katseen. ”Nyt me kolme luemme kaikessa rauhassa kaiken sen aineiston, jonka olet meille tuonut. Siihen menee todennäköisesti tunti tai kaksi. Ja sitten kun olemme valmiita, aiomme kyllä jututtaa ihmisiä Habersaatin tutkimuksista, elämästä ja kuolemasta.”

Birkedalin ilmeettömille kasvoille kohosi pari naurunryppyä. Oli aivan selvää, että hänen puolestaan he voisivat tehdä mielensä mukaan, kunhan hänen vain ei tarvinnut sotkeutua asiaan.

”Luuletko, että me saamme selville jotakin sellaista, mitä teidän olisi pitänyt löytää jo kauan sitten? Jotakin sellaista, mikä veisi meitä lähemmäs kuolleen tytön mysteeriä?” Rose uteli.

”En tiedä, mutta toivotaan niin. Habersaatin mielestä Alberten kuolema ei ollut pelkkä tahaton tappo ja liikennepako. Se oli murha”, Birkedal sanoi. ”Habersaat yritti kaikin voimin edetä sen teorian varassa, ja lisäksi hän koetti löytää yliajajan. En tiedä, miksi hän oli siitä niin pakonomaisen kiinnostunut, mutta toiset poliisit osaavat varmasti kertoa enemmän, puhumattakaan Habersaatin entisestä vaimosta.”

Pöydällä oli muovikotelo. ”Minun pitää nyt lähteä takaisin asemalle, mutta katsokaa tämä DVD. Sitten tiedätte tarkemmin Habersaatin kuolemasta”, hän sanoi. ”Sen on kuvannut Habersaatin ystävä, joka oli kutsuttu vastaanotolle. Miehen nimi on Villy, mutta täällä häntä kutsutaan Setä Samuliksi. Teillä on varmaan kannettavat mukana, niin että voitte katsoa DVD:n niillä. Pitäkää hauskaa, mikäli niin voi sanoa.” Ja sitten hän pomppasi pystyyn.

Carl huomasi, että kun Birkedal lähti, Rosen katse liimautui miehen treenattuihin pakaroihin.

Sellaista katsetta Birkedalin vaimo tuskin olisi suvainnut.

Habersaatin vaimo oli jättänyt menneisyyden taakseen niin perusteellisesti, että oli hylännyt miehensä sukunimen ja kaiken muunkin, mikä muistutti tästä, eikä hän salannut sitä kun Carl yritti keskustella hänen kanssaan puhelimessa.

”Jos luulet, että minua huvittaa kertoa meidän keskinäisistä vaikeuksistamme kenellekään nyt kun ukko on kuollut, niin erehdyt. Christian laiminlöi perhettään, vaikka minä ja erityisesti hänen poikansa olisimme kipeästi tarvinneet hänen huomiotaan, ja nyt hän on kärsinyt kaikkien väärin valintojensa seuraukset tekemällä raukkamaisen itsemurhan. Menkää muualle, jos haluatte kuulla hänen elämänsä suuresta intohimosta, minulta ei heru tietoa.”

Carl katsoi Rosea ja Assadia, ja he molemmat elehtivät häntä pitämään puoliaan. Kuinkas muuten?

”Tarkoitatko, että hän oli rakastunut Alberten tapaukseen tai ehkäpä peräti uhriin?”

”Äh, te kytät sitten jaksatte tonkia asioita. Minähän sanoin, että jättäkää minut rauhaan. Hyvästi.” Kuului kilahdus, ja se siitä.

”Hän tiesi, että sinulla oli kaiutin päällä, Carl”, Assad sanoi. ”Meidän olisi pitänyt lähteä käymään hänen luonaan, niin kuin sanoin.”

Carl kohautti harteitaan. Assad oli mahdollisesti oikeassa, mutta kello oli paljon, ja Carlin kokemuksen perusteella oli olemassa kahdenlaisia todistajia, joista kannatti pysytellä mahdollisimman kaukana: niistä, jotka sanoivat liikaa, ja niistä, jotka pitivät suunsa kiinni.

Rose taputti muistikirjaansa. ”Tässä on Habersaatin pojan Bjar-ken osoite. Hän asuu Rønneren pohjoispuolella, joten pääsemme sinne kymmenessä minuutissa. Eiköhän lähdetä?”

Päätös oli tehty. Rose oli jo noussut seisomaan.

Kiitos vaimolleni ja sielunkumppanilleni Hannelle kärsivällisestä kannuksesta Osasto Q –projektin pitkän kirjoitusprosessin aikana. Kiitos Henning Kurelle toimitustyöstä, aurinkokultteja koskevasta taustatutkimuksesta ja valaisevista oivalluksista. Kiitos Elisabeth Ahlefeldt-Laurvigille taustatutkimuksesta ja neuvokkuudesta. Kiitos myös Eddie Kiranille, Hanne Petersenille, Micha Schmalstiegille ja Karlo Andersenille terävistä ja pätevistä esilukemisista, ja etenkin kustannustoimittajalleni Anne C. Andersenille upeasta kumppanuudestamme.

Kiitos Politikens Forlagin Lene Juulille ja Charlotte Weissille suuresta kärsivällisyydestä. Kiitos Helle Skov Wacherille lukijakunnan jatkuvasta ajan tasalla pitämisestä. Kiitos Gitte ja Peter Q. Rannesille ja Tanskan kirjailija- ja kääntäjäkeskus Haldille kirjoitusprosessin aikaisesta yösijasta. Kiitos Søren Pilmarkille upeasta oleskelusta Bornholmissa. Kiitos Elisabeth Ahlefeldt-Laurvigille ajatushautomon pitämisestä Tempelkrogenissa Henning Kuren kanssa.

Kiitos poliisikomisario Leif Christensenille poliisin ammattiin liittyvistä seikoista. Kiitos Rønne poliisiasemalla toimiville Carl Mørckin kollegoille suurenmoisesta vastaanotosta ja johdatuksesta Bornholmin poliisitoimeen: poliisijohtaja Peter Møller Nielsenille, vanhempi syyttäjä Martin Gravesenille, rikosetsivä Jan Kragbækille ja apulaispoliisikomisario Morten Brandborgille sekä päivystyksen hyvillä tyypeillä.

Kiitos Svend Aage Knudsenille Østerlarsin pyörökirkon esittelystä. Kiitos Bornholmin korkeakoulun henkilökunnalle hyvästä vastaanotosta,

kiertokäynnistä ja maukkaista frikadeleista: tilintarkastaja Marianne Kofoedille, vahtimestari Jørgen Kofoedille, keittiöpäällikkö Karen Prætoriusille, ja kiitos aiemmalle rehtoriparille Bente ja Karsten Thorborgille mukavasta ja antoisasta iltapäivästä.

Kiitos Karen Nørregaardille ja Anette Ellebylle Listedin seurantaloon esittelystä ja innoittavasta keskustelusta. Kiitos Mörbylångassa sijaitsevan Kastlösa Glashyttan lasitaiteilija Poul Jörgensenille hevikitaraista ja Öölannin ja Alvaretin mysteereihin ja salaisuuksiin vihkimisestä.

Kiitos Johan Daniel ”Dan” Schmidtille vanhan tietokoneeni kloonamisesta ja it-elämäni sulostuttamisesta. Kiitos Nene Larsenille salamannopeasta kuriiritoiminnasta Barcelonassa. Kiitos Saksan PR-naiselleni Beatrice Habersaatille sukunimen lainasta. Kiitos käännätysalus Samin kippari Peter Michael Poulsenille ”nimenvaihdoksesta”. Kiitos Kes Adler Olsenille Zeitgeist-videoon perehdyttämisestä. Kiitos Benny Thøgersenille ja Lina Pilloralle siitä, että teitte kirjoittamisoloistani Ruotsissa vieläkin mahtavampia. Kiitos Arne ja Annette Merrildille ja Olaf Slott-Petersenille kannustuksesta Barcelonassa. Kiitos Olaf Slott-Petersenille myös hypnoosikokemuksiin perehdyttämisestä.

Kiitos Cathrine Boysenille lannistumattoman elämänrohkeuden jakamisesta Oslossa. Häneltä voi oppia paljon.

Omistettu Vibsenille ja Elisabethille, kahdelle vahvalle naiselle